

SINDIKALNI POROČEVALEC

PRILOGA DELAVSKE ENOTNOSTI

1. 3. 1980 — ŠT. 1

**Smernice in naloge
Zveze sindikatov Slovenije
za nadaljnje delo
v delegatskem sistemu
in razvijanju
delegatskih odnosov**

Del političnega sistema

Zveza sindikatov je kot del političnega sistema samoupravljanja svojo vlogo in naloge ter odgovornost pri razvijanju in krepitvi delegatskega sistema in odnosov v združenem delu ter v družbenopolitičnih in samoupravnih skupnostih že opredelila v kongresnih in drugih delovnih usmeritvah.

Skladno s temi nalogami mora zveza sindikatov zagotavljati, da pred sprejemanjem odločitev v delegatskih telesih in organih delegacije skupaj z delavci oblikujejo stališča o vprašanjih, ki so pomembna za njihov družbenoekonomski položaj. V tem procesu moramo v Zvezi sindikatov Slovenije z oblikami in metodami dela, ki omogočajo demokratično izražanje in usklajevanje interesov, doseči, da delegati zastopajo v skupščinah čimbolj enotna stališča svojih delegacij ter da o svojem delu tudi sprotno obveščajo delavce.

Ob soočanju nalog Zveze sindikatov Slovenije z dejanskim uresničevanjem svoje funkcije v delegatskem sistemu ugotavljamo, da je treba okrepiti naše delovanje za odpravljanje pomanjkljivosti v delegatskem sistemu. Poročilo Skupščine SRS o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v SR Sloveniji iz junija 1979 ter gradiva in razprave o pripravah na V. sejo CK ZKS v oktobru 1979 in I. konferenco Zveze sindikatov Slovenije v novembru 1979 ter v razpravah v SZDL o uveljavljanju delegatskega sistema in odnosov so podlaga za naše ocene in usmeritve za aktivnost Zveze sindikatov Slovenije pri uveljavljanju delegatskega sistema.

Smernice in naloge

V ta namen je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije na seji 27. februarja 1980 sprejel naslednje smernice in naloge:

1. Uresničevanje stališč o razvijanju demokratizacije in krepitvi kolektivnega dela ter odgovornosti v Zvezi sindikatov Slovenije, ki jih je sprejela I. konferenca ZSS, pomeni v bistvu krepitev množičnosti delovanja članstva in s tem vloge delavcev pri odločanju. Oblike in metode dela, ki zagotavljajo večjo demokratičnost delovanja organizacij ZSS, pa dajejo možnost, da v

praksi učinkoviteje uveljavimo tudi svojo funkcijo v delegatskem sistemu ter pri razvijanju delegatskih odnosov.

2. Poleg razvijanja takih oblik in metod delovanja ZSS, ki zagotavljajo večjo vključenost delavcev v procese odločanja, je treba v delu osnovnih in drugih organizacij zveze sindikatov okrepiti aktivnost za uresničitev že opredeljenih organizacijskih in vsebinskih nalog, ki omogočajo, da delegacije in delegati lahko odgovorno opravljajo svoje naloge. Pri zagotavljanju učinkovitega dela delegatov je zato treba dograjevati in izpopolnjevati posebej tiste metode dela, ki so že pokazale dobre rezultate. Kot primer takšnih izkušenj je aktivnost ZSS ob obravnavanju gospodarjenja ob sprejemanju zaključnih računov, kjer so dosegli, da osnovne organizacije ZSS oblikujejo stališča o vprašanjih razporejanja dohodka in jih pravočasno posredujejo kot osnovo za razpravo in odločanje vsem delegatom in delegatskim telesom.

3. Vloga in naloge zveze sindikatov v delegatskem sistemu zahtevajo, da se opredelujemo in zavzemamo stališča do vseh ključnih vprašanj in problemov, ki se nanašajo na uveljavljanje in nadaljnji razvoj družbenoekonomskega položaja delavcev. To pomeni, da moramo svoje delo organizirati tako, da bomo v vsaki samoupravni sredini, v celotnem procesu odločanja v temeljni in drugih organizacijah združenega dela ter v skupščinah družbenopolitičnih in drugih samoupravnih skupnosti opredelili svoja stališča oziroma s svojo politično aktivnostjo omogočili samoupravno delovanje in opredeljevanje delegatov in delegacij do obravnavanih vprašanj. Hkrati pa moramo tudi omogočiti, da bodo delegacije in delegati imeli urejene vse ostale pogoje za svoje delovanje.

Urejanje pogojev za delo delegatov, ki naj prispeva h krepitvi delegatskega sistema in delegatskih odnosov, zahteva doslednejše organiziranje aktivnosti zveze sindikatov predvsem na področju:

— usklajevanja programov dela in aktivnosti vseh družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in skupnosti;

— zagotavljanja strokovnih podlag za oblikovanje stališč sindikata, ki so podlaga za odločanje;

— informiranja delavcev v celotnem procesu odločanja;

— usposabljanja delegatov in delavcev za opravljanje njihovih nalog pri odločanju.

4. Zagotovitev odgovornega in uspešnega dela Zveze sindikatov Slovenije na vseh teh področjih zahteva stalno organizirano in usklajeno aktivnost vseh organizacij in organov zveze sindikatov, pri čemer je treba doseči predvsem usklajeno delo vseh dejavnikov, ki opravljajo svoje naloge v procesu odločanja, kar zagotavlja smotno delo delegacij in delegatov ter večjo učinkovitost pri odločanju. To terjaja v prvi vrsti, da svoje programe dela med seboj uskladimo tako znotraj zveze sindikatov kot v okviru SZDL ter s skupščinami družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Takšno usklajevanje pa mora prispevati k opredelitvi tistih skupnih nalog, ki zahtevajo najširšo aktivnost delegatske baze za sprejemanje odločitev. Prispevati pa mora tudi k temu, da programi skupščin zajamejo le tolikšno število nalog, ki bo omogočalo demokratično sprejemanje odločitev v predvidenih rokih in postopkih. Predvsem pa moramo s svojo aktivnostjo na vseh ravneh organiziranosti ZSS zagotavljati, da bodo programi dela skupščin in skupnosti odražali dejanske potrebe in probleme temeljnih in drugih organizacij združenega dela na tematsko zaokroženih in vsebinsko povezanih vprašanjih.

Naloge osnovnih organizacij

Konkretne naloge organizacij ZSS pri usklajevanju svojih programov so predvsem:

— Osnovna organizacija sindikata razpravlja o programu dela samoupravnih organov v TOZD ter s svojo politično akcijo zagotavlja aktivnost pri uveljavljanju sprejetega programa. To pa zahteva, da osnovna organizacija svoj program vsebinsko in časovno uskladi z aktivnostjo samoupravnih organov, hkrati pa opredeli tudi naloge, ki izhajajo iz programov skupščin občine in samoupravnih interesnih skupnosti. O teh skupnih nalogah osnovne organizacije oziroma konference osnovnih organizacij obveščajo občinski svet ZSS. Občinski svet pa je dolžan takšne skupne naloge vgraditi v svoj program, ki ga usklajuje v SZDL ter s programi skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti.

— Osnovna organizacija ZSS mora s svojim delovanjem in organiziranostjo zagotavljati tudi uresničevanje interesov delavcev v krajevni skupnosti. Ta aktivnost je nujna še posebej ob dogovarjanju in usklajevanju planov ter pri uresničevanju sprejetih planov.

— Izhajajoč iz tako zastavljenih nalog osnovne organizacije sindikata so tudi organi občinskega oziroma republiškega sveta dolžni znotraj SZDL pravočasno uskladiti svoje programe s programi skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti ter zagotoviti sočasnost aktivnosti osnovnih in drugih organizacij sindikata, ko gre za vprašanja, ki zahtevajo opredeljevanje celotnega sindikalnega članstva.

— Pri obravnavi posameznih vprašanj, o katerih razpravlja skupščina družbenopolitične ali pa samoupravne interesne skupnosti, zveza sindikatov v občini kot tudi republiški svet ZSS vključuje v opredeljevanju stališč občinske oziroma republiške odbore sindikatov dejavnosti. Predsedstvo občinskega oziroma republiškega sveta ZSS pa še posebej zahteva opredeli tve občinskih oziroma republiških odborov sindikatov družbenih dejavnosti in dejavnosti s področja materialne proizvodnje posebnega družbenega pomena, ko gre za opredeljevanje stališč do vprašanj, ki se nanašajo na urejanje problemov dejavnosti posebnega družbenega pomena.

— Vsebinska in časovna usklajenost v programiranju dela med skupščinami in skupnostmi ter sindikatom in drugimi subjekti v delegatskem sistemu, posebej pa znotraj ZSS, zahteva, da občinski oziroma republiški svet ZSS daje pobude osnovnim organizacijam za organizirano aktivnost, ko gre za opredeljevanje stališč, ki so podlaga delegatom pri odločanju o bistvenih vprašanjih položaja delavcev in združenega dela v družbenoekonomskem sistemu.

— Za izvajanje takšne usklajene aktivnosti je nujno, da tudi skupščine družbenopolitične in samoupravne interesne skupnosti pri svojem delu upoštevajo določene roke za razpravo ter ne uvajajo skrajšanih postopkov pri sprejemanju odločitev. Praksa pri sprejemanju nekaterih sistemskih zakonov namreč kaže, da je v procesu sprejemanja pomembnih odločitev smotrno opraviti celo več faz razprav o osnutku in predlogih, ki jih obravnavajo in sprejemajo delegati v skupščini. Dosedanja vsebina in postopki vodenja javnih raz-

prav, ki so se omejevali predvsem na že oblikovane osnutke ali predloge zakonskih rešitev, zahtevajo drugačen pristop. Doseči moramo, da bodo podlaga javnih razprav smernice za reševanje določene problematike in jasno opredeljeni cilji. Le takšna osnova bo omogočala najširšo demokratično razpravo, opredeljevanje mnenj in stališč ter oblikovanje osnov za zakonsko urejanje.

Izhodišče je strokovno spoznanje

5. Stališča, ki jih oblikujejo organizacije zveze sindikatov, morajo nastajati tudi na osnovi strokovnih spoznanj. Zato je treba skupaj s političnimi usmeritvami za razpravo poskrbeti tudi za strokovne podlage za odločanje. V ta namen je treba doseči, da bodo strokovne službe organizacij združenega dela ter skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti pravočasno pripravljale strokovna gradiva o vprašanjih, ki so na dnevnem redu in ki izhajajo iz usklajenih programov dela. Bolj kot doslej se je treba posluževati strokovnih podlag, ki so jih dolžne pripravljati v ta namen ustanovljene strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti, skupščin družbenopolitičnih skupnosti, pa tudi organi zveze sindikatov. Poleg teh strokovnih služb je smotrno k obravnavanju posameznih vprašanj in pripravi stališč pritegniti tudi druge strokovnjake, ki lahko pokažejo različne možnosti reševanja problemov.

Da bi tudi v ZSS zagotovili strokovne podlage za učinkovitejše delo, bomo v občinskih in v republiškem svetu ZSS okrepili delo svojih svetov oziroma jih bomo ustanovili povsod, kjer se za to pokaže potreba.

6. Sredstva obveščanja v organizacijah združenega dela morajo biti sestavni del samoupravljanja in v ta namen skrbeti za posredovanje sporočil, ki so nujna za odločanje delegatov v organizacijah združenega dela ter v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Prav tako morajo spremljati sprejemanje ter izvajanje odločitev ter na ta način zagotavljati obveščenost delavcev o usklajevanju njihovih stališč in odločitvah, ki so bile na tej osnovi sprejete.

V ta namen bodo osnovne organizacije ZSS skupaj z ustreznimi organi

občinskih svetov ZSS za obveščanje pripravile usmeritve za oblikovanje ustrezne vsebine obvestil tako v glasilih organizacij združenega dela kot tudi v drugih njihovih obvestilih, ki nastajajo skladno z zahtevami zakona o združenem delu in so podlaga za odločanje delavcev.

7. Organizacije in organi zveze sindikatov morajo poleg organiziranega spremljanja izvajanja odločitev kritično spremljati in redno ocenjevati aktivnost delegacij in delegatov. Istočasno pa je potrebno delegatom zagotavljati tudi možnosti za njihovo usposabljanje. V ta namen bomo poleg programov izobraževanja, ki jih izvajajo delavske univerze, uveljavljali različne oblike in metode dela v klubih samoupravljalcev. Zato moramo zagotoviti, da v programe teh klubov vnesemo takšno vsebino in oblike dela, ki bodo delegatom nudile možnost spoznavanja prakse v različnih samoupravnih okoljih ter soočanje njihovih stališč in argumentov o možnostih reševanja posameznih problemov in vprašanj.

Redno spremljanje odločitev

Poleg navedenih usmeritev in opredelili tev za uresničevanje že sprejetih nalog organizacij zveze sindikatov Slovenije pri uveljavljanju delegatskih odnosov bomo v posameznih organizacijah uresničevali tudi naslednje naloge:

1. Osnovne organizacije zveze sindikatov ter konference osnovnih organizacij zveze sindikatov bodo z opredeljevanjem stališč do vprašanj, ki jih obravnavajo delegati v samoupravnih organih TOZD, DO in SOZD in z rednim spremljanjem uveljavljanja sprejetih odločitev na vseh ravneh združevanja dela in sredstev krepile temelje delegatskega odločanja v združenem delu in s tem tudi delegatska razmerja in odnose v družbenopolitični skupnosti.

2. Osnovne organizacije zveze sindikatov bodo z opredeljevanjem svojih stališč zagotavljale aktivno udeležbo delegatov v delu skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Skladno z vsebino obravnavanih vprašanj bodo osnovne organizacije sodelovale in omogočale aktivnost članov delegacij na posameznih sejah.

V temeljnih in drugih organizacijah združenega dela bodo osnovne organizacije ZSS opozorile delavski svet in druge samoupravne organe, da v samoupravnih splošnih aktih v določenem roku opredelijo vlogo in položaj temeljnih delegacij za zbor združenega dela in za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti ter jim zagotavljale primerne pogoje za njihovo delo. Hkrati bodo opredelile tudi način obli kovanja stališč delegatov, pri čemer je treba še posebej opredeliti odločanje o tistih vprašanjih, ki zahtevajo predhodno oblikovanje stališč delavskega sveta ali zbora delavcev.

Opredelitev v poslovniku

Osnovna organizacija ZSS pa mora tudi v okviru svojega dela v pravilih oziroma poslovniku opredeliti zadeve, o katerih mora oblikovati stališča izvršni odbor ali pa vsi člani OO ZSS.

V procesu oblikovanja stališč mora OO ZSS uporabiti vse oblike in metode dela, ki omogočajo izražanje interesov delavcev in njihovo demokratično usklajevanje.

3. Občinski sveti ZSS bodo spodbujali in usmerjali aktivnost osnovnih organizacij zveze sindikatov pri nadaljnjem uveljavljanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov ter si prizadevali,

da bo vsebina programov zborov občinskih skupščin in skupščin samoupravnih interesnih skupnosti odsevala dejanske potrebe in interese delavcev z območja občine.

Občinski sveti Zveze sindikatov Slovenije se bodo aktivno vključili tudi v delo zborov skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti ter spremljali in usmerjali aktivnost v občini v zvezi z uresničevanjem sprejetih odločitev.

Sindikati dejavnosti v občini in republiko bodo spodbujali in sodelovali pri razreševanju družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih s področja materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti. Prav tako bodo s svojim delom spodbujali v samoupravnih interesnih skupnostih ustrezno organiziranje uporabnikov za učinkovitejše delo delegatov in delegacij pri dogovarjanju in sporazumevanju v okviru samoupravnih interesnih skupnosti.

4. Medobčinski sveti zveze sindikatov bodo sodelovali z občinskimi sveti zveze sindikatov in jim nudili pomoč zlasti pri usklajevanju in poenotenju stališč do posameznih vprašanj med občinami in pri zagotavljanju pogojev za delo skupin delegatov za zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije.

5. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo v okviru dela svojih organov zagotovil opredeljevanje strokovnih podlag in političnih usmeritev in na ta način prispeval k izboljšanju pogojev za delo delegatov republiškega sveta ZSS v družbenopolitičnem zboru Skupščine SR Slovenije.

Republiški svet bo stalno spodbujal in usmerjal delovanje občinskih in medobčinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije pri uveljavljanju njihove vloge in nalog v delegatskem sistemu.

V Zvezi sindikatov Slovenije bomo ob stalnem spremljanju dela delegatov in delegacij ter ob zagotavljanju pogojev za njihovo delo opozarjali na pomanjkljivosti in nedoslednosti, ki nastajajo pri uresničevanju delegatskih odnosov in uveljavljanju delegatskega sistema ter dajali pobude, da se takšna odstopanja sproti odpravljajo.

Uveljavljanje sprejetih stališč in smernic za delovanje organizacij zveze sindikatov pri nadaljnjem uveljavljanju delegatskega sistema in razvijanja delegatskih odnosov bodo obravnavale vse organizacije Zveze sindikatov Slovenije vsaj enkrat letno.

Ljubljana, 27. februarja 1980

Republiški svet Zveze
sindikatov Slovenije